

גאנה

למעשה אפשר לומר שרק מזה כ־15 שנה החלה „אפריקה השחורה“ להופיע כגורם בעל ניצנים של תודעה־עצמית המתבטאת בדפוסים „מערביים“ של מחשבה, פעולה וארגון, ואפשר גם לומר שכמעט אך הופיעה כגורם מיד זכתה לא רק להכרה עולמית אלא גם למילוי כל תביעותיה הסורמליות.

חיבורו האוטוביוגרפי של הנשיא הגאנאי — החדור מידה רבה של בטחון־עצמי (שלא לומר: זחיחות־דעת), אופטימיות ושמחת־נצחון — מעיד, בתוך שאר דבריו, גם על קלותו המפתיעה של „מאבק העצמאות“ — „חוף־הזהב“ משעה שהועלה על פסים ארגוניים ומדיניים.

בחשבון לטווח קצר מובן שאין תנועה מדינית יכולה שלא להיות מרוצה מן החסכון במרץ, בדם ובמאמצים, הנובע מהשגים מהירים ונצחונות־בזק. בחשבון ארוך יותר עלול חסכון מסוג זה להתנגם קשה: התנועה, והנהגתה, חסרות אותה קשיחות ואותו כשרון־מעשה שאינם נקנים אלא בהתמודדות עם יריבים; אין הן מספיקות להגיע לידי ליפור פנימי, גיבוש רעיוני ובגרות רוחנית, הנקנים אף הם, בדרך־כלל, תוך כדי מאבק, וסבל. (מבחינה זאת יש אפילו מקום,

* קוואמה אנקרומה: גאנה, אוטוביוגרפיה; תרגום: אהרן אמיר; הוצאת „עם הספר“, 1961; עמ' 256 (עם 31 תצלומים).

למשל, לשאלה אם לא היתה דמותה של מדינת־ישראל כיום חיובית הרבה יותר, במובנים שונים, אילו היתה המערכה שקדמה לתקומתה ממושכת, מקיפה ותובענית יותר משהיתה בסועל־ממש). וכבר נתמצו הדברים באותו משל ישן ובאנאלי, האומר: יש דרך קצרה שהיא ארוכה, ויש דרך ארוכה שהיא קצרה...

ספרו של ד"ר אנקרומה הוא לא רק סיפור־חיים המעורר בנו ענין או אהדה באי־אלה פרטים „אקזוטיים“, באי־אלה נצנוצים של הומור ובאי־אלה גילויים אנושיים ואפייניים; הספר הוא גם תעודה מדינית בעלת־ערך לכל העוקב אחר תהליכי הדה־קולוניאליזציה וההתמערבות במדינות „מתפתחות“, אף יעוד הוא, בלי ספק, לשמש עזר לאינדוקטרינציה בתוך גאנה ולתעמולה בארצות אפריקאיות אחרות, כשם שמצד אחר הריהו בא לשמש למחברו כעין כרטיס־ביקור למועדון־העילית של שליטי העולם, מדריכיו ומנהיגיו.

תוך כדי קריאה אנו מיטיבים להכיר, כמדור־מה, את תהליכי החשיבה והתגובה של איש כאנקרומה, כמו גם קצת מן הבעיות המ־שותפות, מן הסתם, לכל המדינות האפריקאיות החדשות, או לרובן. אבל בין השורות יכולים אנו גם להבחין בכמה חולשות אור־גאניות — שאף הן משותפות אולי לכלל העילית השלטונית החדשה של אותה יבשת, והנובעות ודאי אף הן, במידה רבה, מן הקלות היחסית שבה כבשה את כיבושיה.

ב. מ.